

Ім'я зобов'язує

На присвоєння Кам'янець-Подільському університету імені Івана Огієнка знадобилося 18 років

Євгенія СОХАЦЬКА

Нарешті історична справедливість восторжествувала — Кам'янець-Подільському національному університету присвоєно ім'я Івана Огієнка. Цьому передувала доволі тривала, а подекуди й драматична історія домагань прогресивної української громадськості. Газета «День» (№56/1794 від 30.03.2004 р.) у статті «Історія однієї назви» чи не єдиною в Україні дала місце на своїх сторінках опису перебігу цієї справи. У анотації статті пророче зазначалося, що справу з найменуванням університету буде доведено до завершення, бо з цим ім'ям навчальний заклад уже готовий жити. Вустами голови Всеукраїнського товариства Івана Огієнка було прокоментовано постанову Кабміну від 13 березня 2003 р. про надання університету статусу класичного, але... без імені Івана Огієнка, його першого ректора і фундатора, видатного державного, громадського та культурного діяча, вченого-енциклопедиста. Отже, пророцтво збулося.

ВІДРОДЖЕННЯ ІМЕНІ — СПРАВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЧЕСТІ

Однак радість все-таки затьмарюється смутком. Чому, здавалося б, на таку цілком справедливу й зрозумілу акцію було затрачено стільки часу і стільки зусиль? Тож трохи ретроспекції...

1990 року рада філологічного факультету тодішнього Кам'янець-Подільського педагогічного інституту звернулася до вищих державних інстанцій про перетворення ВНЗ в університет з присвоєнням йому імені Івана Огієнка. Два роки по тому, подолавши чималі перепони, передусім, прокомуністичний спротив провідної професури університету, в університеті відбулася науково-теоретична конференція «Духовна і науково-педагогічна діяльність І.І. Огієнка (1882—1972 рр.)» — перша в Україні. Рекомендації конференції було надіслано у відповідні інстанції — Кабмін, Міністерство освіти. У вересні ж цього року вчена рада К-ПДПІ прийняла рішення про реорганізацію ВНЗ, відповідні документи теж було направлено в Кабінет Міністрів України. А 27 травня 1992 року було створено Всеукраїнське товариство Івана Огієнка, яке згодом зініціювало вишівський референдум, зібрало сотні підписів викладачів та студентів на підтримку ідеї перейменування ВНЗ.

Крига почала скресати аж у березні 1998 року, коли президент України Л.Кучма дав розпорядження керівнику Міністерства освіти України п. М.Згуровському внести пропозиції щодо присвоєння імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільському та імені Олеся Гончара Дніпропетровському університетам (газета «Літературна Україна», 26 березня 1998 р.). На жаль, тодішнє керівництво університету виявилось неспроможним виконати

розпорядження президента. Особливої настирності не проявило й тодішнє Міністерство освіти. Виникла ситуація: верхи дозволяють, а низи (адміністрація університету) сплять чи бояться...

Новий імпульс у справі пов'язаний зі вступом на посаду ректора Кам'янець-Подільського педагогічного університету відомого вченого-огієнкознавця, члена Ради правління товариства Олександра Завальнюка (2001 рік). На першій же вченій раді вирішили відзначити 120-річчя фундатора університету Івана Огієнка і встановити меморіальну дошку на фасаді головного корпусу.

Оскільки наближався 2007 рік — рік 125-річчя від дня народження Івана Огієнка, рада товариства звернулася з новим проханням до глави держави, в якому, зокрема, зазначено: «Враховуючи великі заслуги Івана Огієнка у національному відродженні України початку ХХ ст., створенні національного університету на Поділлі, а також значення його наукової і духовної спадщини для сучасної України та наближення славного ювілею — 125-річчя від дня народження, просимо вас, шановний Вікторе Андрійовичу, видати Указ «Про чергові заходи щодо відзначення 125-річного ювілею відомого державного і громадського діяча Івана Огієнка — митрополита Іларіона» (проект додається)».

Нарешті, 7 лютого 2007 року з'явився Указ Президента «Про вшанування пам'яті Івана Огієнка», а отже, з'явилося відповідне доручення Кабінету Міністрів — «вивчити питання про присвоєння окремим навчальним та науковим закладам і установам імені Івана Огієнка...»

На жаль, ніякої реакції на указ Кабмін не проявив упродовж 2007 р. Час не чекав, бо наближався 2008 р. — рік святкування 90-річчя Кам'янець-Подільської alma mater — Кам'янець-Подільського університету.

ДОПОМОГЛА ПЕРША ЛЕДІ УКРАЇНИ

Скориставшись статусом депутата міської ради, я підготувала звернення депутатів міської ради до Кабміну (на ім'я Юлії Тимошенко), Міністерства освіти (І.Вакарчук), голови Хмельницької облдержадміністрації (І.Гавчук), де вкотре попросила присвоїти Кам'янець-Подільському національному університету ім'я Івана Огієнка.

До честі депутатів, а це загалом патріотично налаштована громадськість, Кам'янець-Подільська міська рада V скликання рішенням двадцять сьомої сесії від 27.02.2008 р. (№11) вирішила: «Схвалити текст звернення Кам'янець-Подільської міської ради щодо присвоєння Кам'янець-Подільському національному університету імені Івана Огієнка (додається)».

Водночас використала і особисті канали. Ще в серпні 2006 р. копію звернення ради Всеукраїнського товариства Івана Огієнка до Президента України Віктора Ющенка з проханням гідно пошанувати 125-річчя від дня народження Івана Огієнка, зокрема, й щодо присвоєння імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільському державному університету та надання йому за

визначну огієнкознавчу працю статусу національного, було направлено голові Фонду «Україна 3000» п. Катерині Ющенко. До копії було додано й особистого листа.

Пані Катерина обіцяла підтримку. Підтримав наші ініціативи й президент АПН України В.Г.Кремень. Не підтримав лише тодішній міністр освіти С.Ніколаєнко (на його адресу теж було направлено копію звернення до Президента щодо 125-річчя І.Огієнка). У листі-відповіді МОН (за підписом заступника міністра М.Ф.Степка) від 01.11.2006 р. зазначалося: «Що ж до присвоєння Кам'янець-Подільському державному університету імені Івана Огієнка, то згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2004 року №910-р «Про тимчасове припинення розгляду питань присвоєння імен» тимчасово, до законодавчого врегулювання, присвоєння імен призупинено».

У новорічно-різдвяному привітанні 2008 р. я зверталася до п. Катерини Ющенко зі словами вдячності «за сприяння у поверненні доброго й славного імені Івана Огієнка в Україну. Знаю, що й ваша участь додалася до появи указу Президента, нашого дорогого Віктора Ющенка, «Про вшанування пам'яті Івана Огієнка».

Несподівано на адресу товариства надходить документ із Секретаріату Президента на ім'я міністра освіти та науки Івана Вакарчука. У ньому від імені Катерини Ющенко просили «розглянути по суті звернення голови Всеукраїнського товариства Івана Огієнка Є. Сохацької, яке надійшло на адресу Катерини Ющенко, щодо пропозиції про присвоєння імені Іван Огієнка Кам'янець-Подільському національному університету».

Воістину шерше ля фам — шукайте жінку. Цією жінкою стала наша перша леді Катерина Ющенко. І справа зрушилася.

Усі необхідні документи, а це передусім історична довідка про університет, про суть діяльності Івана Огієнка, було надіслано у Міністерство освіти та науки. Розпорядження Кабміну за підписом Ю.Тимошенко з'явилося. Не випадково на його початку зазначено: «Прийняти пропозицію МОН...», тобто Міністерства освіти і науки. Отож, якби не патріотична позиція Міністерства в особі його міністра Івана Олександровича Вакарчука, то позитиву-дива не сталося б.

Отож, ім'я І.Огієнка зобов'язує. Воно стане новим імпульсом у вивченні й пропаганді творчої спадщини Великого Українця. Ми й надалі будемо домагатися поставити цю справу на державну основу. Пора видати в Україні хоча б збірку вибраних праць І.Огієнка, вивчити питання про перенесення архіву І.Огієнка в Україну (зараз він у Канаді, у консисторії Української православної церкви). Впевнені, що так і буде! У цьому, як і завжди в огієнківських домаганнях, нас підтримують потужні громадські організації — Спілка письменників України, Конгрес української інтелігенції, Комітет по присудженню премій Івана Огієнка (голова А. Чебикін), відомі вчені-огієнкознавці (О. Завальнюк, М. Тимошик, І. Тюрменко, З. Тіменик, Я.

Поліщук та ін.), Всеукраїнське товариство імені Т.Г. Шевченка «Просвіта».

Ім'я Огієнка стало символом української державності та соборності. Присвоєння імені Івана Огієнка Кам'янець-Подільському національному університету є цілком справедливим. Наш приклад повинен бути застереженням, щоб нові світлі українські починання не повторювали нашого тернистого шляху, а зазнавали кращої, тобто скорішої, долі.

Євгенія СОХАЦЬКА, голова Всеукраїнського товариства Івана Огієнка, професор кафедри історії української літератури та компаративістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

№158, п'ятниця, 5 вересня 2008
www.day.kiev.ua